

15 серпня 2022

Відгук на освітні програми Харківської Школи Архітектури від Юліана Чаплінського - архітектора, урбаніста, міського планувальника, співзасновника компанії AVR Development

Як архітектор-практик з викладацьким досвідом та з досвідом роботи в органах місцевого самоврядування і міністерстві, можу сказати, що крім того, що архітектурна освіта в принципі є необхідна і потребує змін архітектурних дисциплін в українських вузах, але найголовніше - вона потребує адаптивності до сьогоднішніх умов. Ще до війни Україна потребувала нових підходів у формуванні в професії архітектора аналітичних якостей і особливого підходу до контексту роботи в будь-якому населеному пункті чи місті. Вузи, в яких я вчився і викладав, здебільшого мають роками вироблену систему кування спеціалістів-архітекторів, як людей, які працюють переважно з формою, з конструкцією, з виконанням тієї чи іншої документації.

Харківська Школа Архітектури, на мою думку, має дуже слушний підхід, коли запрошує європейських викладачів і лекторів, тому що дуже тонко відчуває, що робиться в академічному світі Європи і в світі архітектури в цілому.

На сьогоднішній день архітектура з егоїстичних формалістичних підходів переходить до просторових концепцій, розглядаючи розвиток міст виключно в контексті існуючих політичних умов, економічних умов і, найголовніше, розвитку інженерних інновацій. Сьогоднішній світ вимагає від нас методів проектування з особливими цінностями сталого розвитку. В США я бачу з ранніх курсів виховання в студентів розуміння потреби економії матеріалів, екологічного підходу, дбайливого ставлення до середовища і тривалого процесу аналітики місця, ділянки і соціуму. Випускники США згідно їхніх програм - це не звичайні креслярі, які уявляють як збудувати споруду від фундаменту до даху. Це люди, які покликані критично оцінювати вихідні дані будь-якого проекту, постійно їх переосмислюючи.

Архітектура з точки зору викладацького складу США - це мова про контекст, про соціум і про людину в центрі цього середовища. Особливо треба відмітити те, що США чи не єдина архітектурна школа, яка з першого курсу вчить працювати з архітектурними моделями (макетами), що є абсолютно звичною практикою всіх європейських шкіл але, на жаль, часто втрачено в академічних колах наших вищих навчальних закладів. Для архітектора створювати архітектурні моделі на кожній стадії проектування є вкрай необхідно, тому що є таке неписане правило, що макет ніколи не збреше. Чи це є генпланний макет, чи це є фрагмент конструкції, чи це є цілісна споруда вписана в контекст - макет фактично є вже збудованим об'єктом в меншому масштабі і передає всі необхідні аспекти завдання для проекту. Він вже несе енергетику майбутньої споруди і, відповідно, викликає рефлексії в тих, хто на нього споглядає. Вдалі методики навчання студентів швидкого виготовлення макету дає можливість вирівняти в студентів можливу потенційну нерівність в художніх навиках. Переважна більшість архітектурних вузів України вимагає мінімальних художніх навиків, тому що принципи переважної більшості архітектурних шкіл в поглядах на архітектуру полягає в тому, що архітектура - це є мистецтво і наука. Власне кажучи, США підходить за європейським чинним принципом, що архітектура - це є процес і результат планування, що дає можливість студентам будь-якими засобами і методами демонструвати і презентувати зміст їхніх архітектурних пошуків.

Ще одним аспектом, який дуже вирізняє ХША серед інших інституцій, це є те, що з перших курсів студентів вчать працювати в команді. Насправді архітектурний фах на сьогодні з його великими масштабами і вимогами - це є переважно командна гра і архітектор не одинак, а в процесі проектування завжди працює з інженерами, субпідрядниками та дуже великою кількістю співробітників. І його роль переходить з особи-художника в особу-модератора свого процесу. Те, що студенти не тільки працюють в командах, але і захищають свої проекти на презентаціях командно, і те, що представлення їхніх проектів і критика від викладацького складу також відбувається командно і відкрито - демонструє демократичність школи і не виховує молодечого професійного нарцисизму, що є дуже важливо. Адже архітектор, який вміє працювати в соціумі безперечно може здобути реальний досвід в майбутньому.

Архітектор на сьогоднішній день в умовах війни і в очікуваннях післявоєнної відбудови виконує роль модератора, який працює з об'єднаними територіальними громадами, з очільниками міст і селищ. Це людина, яка повинна розробити цікавий проект, повинна пройти через партисипативний процес обговорення вихідних даних, зібрати величезну кількість цих даних, систематизувати їх і зробити великий об'єм робіт, які не входили в класичне уявлення про архітектурну діяльність раніше. Тому дослідницька практика ХША є безпрецедентно необхідною.

Я маю надію, що цей досвід, здобутий в аналітичній дослідницькій роботі ХША буде не тільки розвинутий в цій школі, а також поширений на курси в інших існуючих архітектурних вузах.

Юліан Чаплінський
Голова проектної ради AVR Development

